

MODLITBA JONÁŠE

Kázání ze soboty 07.11.2020 – br. Michal Balcar

Proč Jonáš?

Výběr textu k dnešnímu kázání nebyl obtížný. Spojily se v něm dva vjemy, které byly pro mne minulý týden důležité. Můj prvorozený (πρωτότοκος) a jednorozený (μονογενής) syn Jonáš dovršil svou plnoletost a oslavil 18. narozeniny. A k tomu se chystáme na modlitební týden, který dneškem začíná. A tedy... Jonášova modlitba.

Jonáš 2,3-10

„V souzení jsem volal k Hospodinu, on mi odpověděl. Z lůna podsvětí jsem volal o pomoc a vyslyšels mě. Vhodil jsi mě do hlubin, do srdce moře, obklíčil mě proud, všechny tvé příboje, tvá vlnobití se přese mne převalily. A já jsem si řekl: Jsem zapuzen, nechceš mě už vidět. Tak rád bych však zase hleděl na tvůj svatý chrám! Zachvátily mě vody, propastná tůň mě obklíčila, chalupy mi ovinuly hlavu. Sestoupil jsem ke kořenům horstev, závoř země se za mnou zavřely navěky. Tys však vyvedl můj život z jámy, Hospodine, můj Bože! Když jsem byl v duši tak skleslý, Hospodina jsem si připomínal; má modlitba vešla k tobě ve tvůj svatý chrám. Ti, kdo se šalebných přeludů drží, o milosrdenství se připravují. Já ti však s díkůvzdáním přinesu oběť; co jsem slíbil, splním. U Hospodina je spása!“ (Jonáš 2,3-10)

Jak Jonáše číst

Nejprve vás chci poprosit o jednu věc. Zkusme nevidět v Jonášovi pohádku. Nebo knihu, která je dobrá leda na příběhy pro děti. Když čteme ten příběh pozorně a neulpíme na verby, budeme odměněni zjištěním, že Jonášův příběh obsahuje některé zásadní, nadčasové motivy. Například otevírá téma hledání vlastního místa. Ptá se, jaké máme my lidé poslání - tj. kam nás Bůh posílá. A v neposlední řadě ukazuje, že život víry není vždycky jednoduchý. Právě naopak.

Co se stalo předtím

Jak se Jonáš dostal k tomu, aby vyslovil tuto modlitbu? Jeho kniha začíná Božím oslovením: Jdi do Ninive. A to se Jonášovi nechce, a tak jde opačným směrem, jde na moře, protože na moře nesahá Hospodinova vláda. Jenže sahá a přijde bouře a námořníci zjistí, že je to kvůli Jonášovi a náš prorok se nechá vrhnout přes palubu, aby zachránil ostatní a z toho je zřejmé, že je to dobrý člověk. Jenže se neutopí, protože ho spolkně verbyba (ano, já to mám napsané špatně, ale je to proto, že to je taková Boží verbyba, ve které může prorok být tři dny a tři noci).

Břicho té ryby je zvláštní prostor. Jonáš je v něm zachráněný, ale současně uzavřený a nesvobodný. Vlastně nemůže dělat nic jiného, než se modlit. A tak se modlí.

O Jonášově modlitbě

Jeho modlitbu máme zaznamenánu v podobě žalmu a v první řadě bych chtěl říci, že je krásná. Poetická. Chtěl bych také jednou v modlitbě použít obrat: chaluhy mi ovinuly hlavu.

Ta modlitba má pevnou strukturu, Začíná u toho, co udělal Jonáš a pokračuje tím, co udělal Hospodin: já volal – on odpověděl, já volal – on vyslyšel, byl jsem zavalen – ale Hospodin mě vyvedl z jámy. V 9. verši reflektuje svoji zkušenost tak, že šalebné preludy nám berou milosrdenství. Jako bychom měli jen dvě cesty – buď se držet šalebných preludů, iluzí, přání, jež jsou otci myšlenek anebo Božího milosrdenství. A ta modlitba v chvíli, která je nelehká, končí Jonášovou proměnou. Je totiž ochotný přinést oběť. Oběť sebe sama. A jít do Ninive, což je sebevražedná mise.

Co k tomu říkají Kraličtí

Kraličtí v poznámkách k Šestidílce tradičně půvabně celý oddíl glosují takto:

Spatřuje se tu divná Boží moc, jakož v tom, že tu rybu velikou tak prudce pudila, což bez velikého vod zvučení býti nemohlo: takž i v tom že Jonáš byvš jako do propasti zachvácen, zachován a že přirozená té ryby moc zažívající jeho se dotknouti nemohla, ale jej zase nemohouc míti žádného pokoje vyvrátiti musela. Netoliko Pána Krysta smrti a jeho vzkříšení, ale i jeho oučastníků Figúra. (Upozorním snad jen na jejich krásně citlivou poznámku o tom, že Jonáš velrybu tlačil v bříše, ale také o tom, že Boží moc ho chránila před přirozenou té ryby mocí zažívající).

Co k tomu říká Ježíš

Poslední verš: U Hospodina je spása zní hebrejsky jšuata ladonaj. Naše citlivé novozákonní ucho nemůže neslyšet základ jména Ješua. A právě Ješua – Ježíš z Nazareta se na Jonáše přímo odvolával. A nejen na Jonáše, ale přímo na tuto chvíli v bříše verlyby. Mt 12,40 zmiňuje znamení Jonáše, jako jediné znamení, které dostane toto pokolení. Ježíš mluví o tom, že mužové z Ninive budou soudit na posledním soudu, protože oni se obrátili. Obracíme se i my, jako oni?

Co Jonášova modlitba říká nám

I my jsme dnes kvůli karanténě v metaforických verlybích zažívacích traktech. Nemůžeme ven a nebýt počítačů, nevíme nic o lídech kolem sebe. A i nám nezbyvá moc jiného, než se modlit. Velkou útěchu můžeme slyšet v Jonášových slovech: Když jsem byl v duši tak skleslý, Hospodina jsem si připomínal; má modlitba vešla k tobě, ve tvůj svatý chrám. Hospodin nás slyší! Haleluja!

Jonášův příběh také ukazuje, že i když nás Bůh vyvádí mimo naše pohodlí a chce po nás věci, které nám nejsou příjemné, má to smysl. Možná ne pro Jonáše, ale pro obyvatele Ninive určitě.

A nakonec. Najít to své místo, to je těžká věc. Pokud to hledání necháme na Hospodinu, možná se nám to nebude úplně líbit, ale bude to mít smysl. Tak svému Jonášovi přeji z celého srdce, aby to své místo našel. A nám ostatním jakbysmet.

AMEN

P.A. (Post amen): Děkuji manželům Linhartovým (Janičko a Slávku díky) za upozornění na nádhernou kazatelnu v tvaru velryby, která se nachází v kostele svatého Jakuba většího v obci Kratonohy. Ta nás kazatele zavazuje, abychom volali Boží slovo s odvahou jako Jonáš!

